

Varhaníci on-line

Stránky pro varhaníky a ctitele varhan

Mixtura - varhanický magazín | Varhaníci on-line - původní web

Domů - Varhaníci - Ze života varhaníků - Varhaníci doporučují - Organologie - Harmonie - Liturgika - Ke stažení - Kniha hostů - Organoburza

Varhany znějící, aneb chvála malého festivalu

Znáte to. Hrajete třeba Budiž věčně velebena, zatímco lid Boží počne pěti: „Búdíž věččně vélébééénááá..“ Nastává souboj lidu a varhaníka, jenž jest řešitelný toliko kompromisem a zdůrazněním „správného“ (ve skutečnosti ovšem stejně nesprávného) rytmu. Tak přesně takovouhle přípravu jsem měl těsně před tím, než jsem se vydal na koncert nazvaný Hudební soupeření a bitvy. To bylo navečer v úterý 8. září 2009, kdy ve Slaném začínal tří denní hudební festival Varhany znějící 2009. Festival navazoval na první podobnou sérii koncertů, která se na Slánsku uskutečnila před osmi lety. Protagonistou prvního letošního festivalového koncertu byl holandský varhaník Peter van Dijk a kdo jste již na některém jeho koncertě byli, jistě tušíte, že bylo nač se těšit. Koncert se konal v kapli Zasnoubení Panny Marie v bývalé piaristické koleji (dnes městské muzeum) a na programu byly celkem tři hudební „souboje“. První mezi Frobergerem a Weckmannem, druhý Davida s Goliášem (od J. Kuhnaua) a třetí mezi Scarlattim a Händelem. Souboje, s výjimkou druhého, ovšem, spočívaly v uvedení obdobných děl jmenovaných hudebních veličin. Kdo zvítězil, bylo ponecháno na úsudku posluchače. Barokní dvoumanuálové varhany Ignáce Schmidta z roku 1760 - chtělo by se říci - zazněly v plné kráse, leč nebylo tomu úplně tak. Pozornému divákovi jistě neuniklo, že van Dijk skoro celý koncert zahrál s použitím manuálové spojky. Příčinou bylo nějaké visící gis na 1. manuálu. Ale i přes tuto pro posluchače jinak prakticky nepostřehnutelnou komplikaci byl koncert nezapomenutelným zážitkem.

Detail Reissoových varhan v kostele sv. Gotharda ve Slaném

Pokud se podivujete, že jsem napsal: „pozornému divákovi“ a nikoliv třeba „pozornému posluchači“, bylo to záměrem. Během festivalových koncertů byl totiž přenášen obraz z kúru na promítací plátno v presbytáři, takže diváctvo se mohlo kochat pohledem na hrajícího varhaníka. Pro posluchače/ diváky šlo o záběry jistě atraktivní, pro studijní účely zase bezpochyby zajímavé. Nicméně si nejsem úplně jist, zda sledování svítivého obrazu trochu neodvádí pozornost od vlastní hudby. Leč dnešní doba si na atraktivitu potrpí... Užitečné také bylo promítání titulků s názvy skladeb, by se divák neztratil v programu. Zajímavá situace ovšem nastane, když se v programu ztratí režisér od najatých audiovizuálních služeb :-)

Druhý koncert se konal ve čtvrtek 10. září v kostele sv. Kateřiny ve Velvarech. Na dvoumanuálové mechanické varhany od Emanuela Štěpána Petra z roku 1886 hrál Pavel Černý. Program byl nazván Česká varhanní škola 19. a 20. století. I když ve Velvarech se nejedná o nějak zvlášť velký nástroj, nenechal Pavel nikoho na pochybách, že je mistrem svého oboru a skrze skladby Pitsche, Dvořáka, Kličky, Förstera, Wiedermanna, Martinů a Janáčka dodal třírozměrnému prostoru kostela další 4. nebo 5. či snad dokonce 7. rozměr... Velkou poklonu mu také vysekl hned následující den při zahájení posledního festivalového koncertu starosta města Slaného, a to plným právem.

Hrací stůl a pozitiv varhan v kostele sv. Gotharda

Posledním festivalovým dnem byl tedy pátek 11. září. V kostele sv. Gotharda ve Slaném vystoupili s programem Saská hudba 17. století sopranistka Barbara Christina Steude, kterou na Reissovy varhany z roku 1783 doprovázel Jan Katzschke (oba z Německa). Hudba byla krásná, leč program na hodinu a půl dlouhý koncert byl postaven přeci jen trochu jednotvárně. Nicméně nezbyvá než ocenit paní Barbaru, která si poctivou hodinku odzpívala, a na poslouchání to bylo velmi příjemné. Pan Katzschke se zase projevil coby ševelič, jenž si zamiloval především zdejší pozitiv (byť ne neprávem) a zejména čtyřstopé restřiky (v pozitivu i v hlavním stroji) dávající vyniknout jeho brilantním mezihřím (nebo také „meziskladbám“), zatímco třeba na pedál zahrál během celého koncertu tak pět taktů (abych nekřivdil, možná i deset, ale to už si nejsem jist). Ale i tak si posluchač mohl vychutnat nádheru zvuku zdejšího dobře „porichtovaného“ nástroje.

Možná jsem si tu občas dělal i trochu legraci z lidí, kteří umějí tisíckrát víc než já, ale chtěl bych především ocenit uspořádání nevelkého, avšak zajímavého festivalu v prostředí českého „venkova“, někde „za Prahou“. Protože i tam se najdou varhany, které si pozornost zaslouží, a lidé, kteří si je rádi poslechnou. Mimochodem všechny kostely byly během koncertů vždy do posledního místa zaplněny, dokonce nezávisle na velikosti :). Festival byl jistě přínosem i pro samotné královské nástroje, jimž se v této souvislosti dostalo zasloužené odborné péče. Daleko více se o festivalu dočtete na pěkně udělaném [webu](#).

Poznámka na závěr: o varhanách ve slánské kapli Zasnoubení Panny Marie se lze též v literatuře dočíst, že jsou rovněž dílem Reissovy, avšak zřejmě to není pravda, jsou prý od Schmidta. No, nechávám to na tvrzení odborníků. Ve Slaném jsou pak ještě jedny velmi zajímavé Reissovy varhany, vlastně jejich torzo, a to v bývalém františkánském [klášteře](#) (dnes jsou zde karmelitáni). Varhany zde bývaly součástí hlavního oltáře, jenže za minulého režimu byly dost poničeny. Doufejme, že jednou se v plné kráse rozezná i tento pozoruhodný, dnes němý nástroj.

-PM-